

Olga Švachová: Zur Verwendung der deutschen Modalverben und deren Konkurrenzformen in kontrastiver Sicht mit dem Tschechischen. FF UK Praha, 2006, 163 stran + přílohy

Posudek diplomové práce

Modalita a modální slovesa představují jazykový jev s širokým okruhem dosti složitých, ale nepochybně současně velmi zajímavých otázek. Předkládaná kontrastivně pojatá diplomová práce se pokouší o syntézu všech základních problémů s německými a českými modálními slovesy souvisejících – koncept modalita a modálního slovesa vůbec, jeho morfologie, sémantika, syntax i pragmatika a negace. Právě problémy modálních sloves jsou přitom v gramatikách – včetně těch určených pro nerodilé mluvčí – popsány neztřídně jen neúplně, což srovnání s popisem jiných jevů lehce dokáže. Každá takto kontrastivně pojatá práce o modálních slovesech je tedy rozhodně záslužná.

Poměrně rozsáhlá práce se skládá z celkem osmi kapitol, jimž však výrazně dominují bohatě rozčleněné části 2 a 3. V nich se autorka soustředí na shrnutí stavu dosavadního bádání německé a české proveniencí (část 2) a na svůj empirický průzkum (část 3). Je chvályhodné, že třídícím kritériem výkladu nejsou jednotlivá v úvahu přicházející modální slovesa, nýbrž především pragmatické kategorie resp. kontrastivní perspektiva. Jako zdroj dat pro empirický průzkum byly zvoleny česká a německá verze pořadu *Chcete být milionářem* resp. *Wer wird Millionär?* Jsem toho názoru, že není nutné, abych na tomto místě i já shrnoval postup práce a její výsledky, jak to nakonec ve svém resumé učinila sama autorka.

Práce prokazuje dovednosti v oblasti samostatného zacházení s odbornou literaturou a obhajitelnou volbu zdrojů pro analyzovaná data. Rovněž jazykové podání, místy obohacené o grafická znázornění, dosahuje úrovně na diplomové práce kladené.

Proto se omezím jen na několik málo poznámek, které by mohly posloužit jako podnět pro diskusi při obhajobě. Autorka v části 2. 1. 2, v níž charakterizuje morfosyntax modálních sloves, naráží na problém tvorby pasíva. Jak by bylo možné analyzovat následující ústní repliku bývalé spolkové ministryně školství odvysílanou ZDF ve zpravodajském pořadu *Heute-Journal* 27. března 2003 před 22:00 (diskuse se tématicky týkala analfabetismu v Německu):

Bildungsministerin Buhlman: „Zum einen wollen wir das verändern durch Ganz-Tag-Schulen, in denen wirklich auch die notwendige Zeit ist, auch für diejenigen, die offensichtlich Schwierigkeiten haben, lesen zu lernen. Aber auch durch nationale Bildungsstandards, durch nationale Vergleichs, damit auch klare Orientierung bei allen Beteiligten vorhanden ist, **was gekonnt werden muss**, und niemand mehr die Schule verlässt, ohne dass er lesen und schreiben kann“.

Do oblasti morfosyntaxe patří i na str. 12 zmiňovaná tvorba Ersatzinfinitivu v případech, kdy se modální sloveso pojí v predikátu s jiným slovesem plnovýznamovým (příklady 12 a 13). Existují přesto v němčině struktury právě popsaného charakteru (Modalverb + Vollverb), v nichž modální sloveso zůstává fakultativně ve formě participia II?

Z formálního hlediska nelze práci téměř nic vytknout. Snad jen fakt, že letopočet vydání mohl být v seznamu literatury zapsán v závorkách a že existují i způsoby uvádění skutečnosti, o kolikáté vydání příslušného díla se jedná. Překlepů je v práci tolerovatelné množství (např. ale hned v úvodu na str. 4 dole v předposledním řádku „en“, na str. 84 v př. 267 „molha“ nebo na str. 71 byly české příklady zřejmě psány německou klávesnicí, jak naznačuje diakritika v příkladu 207, 209 i někde dále).

Tyto převážně spíše jen formální záležitosti však rozhodně nijak zásadně nesnižují celkovou úroveň práce, kterou tímto posudkem doporučuji bez výhrad k obhajobě.

V Praze 19. ledna 2007

Vít Dovalil, Ph.D.

